

How Did Everything Get Here?

Steve Flatt

Ndenge Nini Makambo Nyonso Ekómaki Awa?

Bokeli to A Big Bang?

Makambo nyonso ebandaki ndenge nini? Makambo nyonso eutaki wapi? Makambo ya liboso oyo moto akomaka koyeba ezali biloko oyo ezali zingazinga na ye, mokili ya libanda. Ntango bebe ayei na mokili oyo, ayebaka bato mpe makambo koleka ye moko. Ezali mingi ya conscience ya ba externes koleka ya ba internes. Wana ntango ezali koleka, babandi komona ete ezali na mituna oyo etali esika nini makambo yango nyonso eutaki. Mwana oyo azali moke mpenza akoki kobanda kotuna mituna na ntina na ebandeli mpe mituna wana ezali pete na ebandeli. Mwana akoki koloba ete, "Minzoto oyo ezali na likoló eutaki wapi?" Mbala mingi, motuna ya petεε ezwa eyano ya petεε. Soki moboti azali mondimi ya Nzambe, moklisto, eyano ekoki kozala, "Nzambe atiaki bango kuna." Soki moboti azali moto oyo andimaka Nzambe te, mondimi te, eyano ekoki kozala ete, "kala kala ezalaki kaka na bopanzani monene mpe biloko ekita kaka na etando."

Lokola bazali kokola mituna ekomi ya mayele mingi, kaka te "ndenge nini minzoto ekomaki kuna" to "ndenge nini sanza ekomaki kuna". Ndenge nini tokoki kolimbola bagalaksi oyo ezali mosika na bamiliare ya bambula ya pole? Ndenge nini tokoki kolimbola ndenge oyo nzoto ya moto, bɔɔngɔ ya moto, rein to liso ezali na mindɔndɔ? Ndenge nini tokoki kolimbola mibeko mpe bizaleli nyonso ya fiziki oyo esimbaka biloko yango nyonso esika moko? Nyonso wana eutaki wapi? Mituna ya mindɔndɔmindɔndɔ mingi esengaka biyano ya mayele mingi mpe oyo ebongi. Tolingi biyano oyo esalemi na ndenge ya logique oyo ekotelemela mituna mpe sonde. Ezali mpe malamau ete totuna mpo na ebandeli, mpe tosenga eyano oyo ezali ya sikisiki na ba données nionso eyebani mpe ya mayele liboso ya mituna na biso mpe na ba critiques. Ezali kofinga mayele na biso kondima eyano oyo ezali solo te to oyo esalemi malamau te.

Tobandi komona que source ya nionso oyo ezali, ezali source oyo ezali surnaturelle, source oyo ezali na pouvoir suprême mpe intellect mpe source oyo ezali na moralité mpe na éthique. Na ndimbola liziba wana ezali na nkombo Nzambe. Tala oyo Paulo alobaki na Baloma 1:20, "Mpo banda kokela mokili, bizaleli ya Nzambe oyo emonanaka te, nguya na ye ya seko mpe bomoto na ye ya bonzambe emonanaki polele, esosolami na oyo esalemi na boye ete bato bazangi ntina." Paulo azalaki na ntina. Soki okoki te kotala zingazinga mpe komona oyo esalemi mpe kososola ete motango monene ya bilembeteli kuna mpo na Nzambe wana oyo aleki bomoto, ya nguya nyonso, ya mayele nyonso, ya bizaleli malamau nyonso, nini ekoki mbala mosusu kolakisa yango epai na yo?

Makambo nyonso eutaki wapi? Nyonso ewutaki na Nzambe Mozwi-ya-Nguya-Nyonso ya lola mpe

ya mabele, oyo alingaki biso mpe akelaki biso mpe nyonso oyo tozali komona.

Mibeko ya Bozalisi to Nguya oyo eleki ya bomoto?

Ntango batunaki motuna na ntina na ebandeli, bososoli ya moklisto ezali ete mokili oyo esengelaki kozala na ebandeli oyo eleki mayele ya bato. Ebandeli mpenza ya Biblia, Liloba ya Nzambe, elobi "Na ebandeli, Nzambe akelaki likoló." smpe mabele." (Genese 1) Likambo yango moko endimami mbala na mbala na makomi. "Amizingi na pole lokola na elamba, Atamboli lola lokola hema mpe alali makonzí ya bashambre na Ye ya likoló likoló ya mai na yango. Akomisi mapata likalo na Ye mpe Amati na mapapu ya mopepe. Akomisi mipepe bamemi-nsango na ye, milinga ya moto basali na Ye. Atie mabele na moboko na yango." (Nzembo 104) Nani akela nionso ezali? Nzambe asalaki - Nzambe Tata, Mwana mpe Molimo Mosantu.

Lisusu, Bakolose 1:16, elobi "Mpo na ye biloko binso bizalisamaki, biloko bizali na lola mpe na mabele, bimonanaka mpe bimonanaka te, ezala bakiti ya bokonzi to nguya to bakonzi to bakonzi, biloko nyonso bikelamaki na Ye mpe mpo na Ye. Azali liboso ya biloko nyonso mpe kati na Ye, biloko nyonso ekangami esika moko." Wana ezali biyano mpo na moklisto. Ndenge nini makambo nyonso ekómaki awa? Ezalaki na nguya moko oyo eleki nguya ya bato.

Kasi mpo na baye bakosimba na premisses que nionso esalemaki na nzela ya ba forces naturelles, ba se retrouver na position oyo bayebi défense te.

Ezali na makambo mibale ya moboko na molóngó oyo. Matérie ezali mpe nguya ezali. Mokakatano ezali ete ezala eloko to nguya ezali na yango moko te na nguya moko ya kokela. Matérie ekela biloko mosusu te. Eteni ya nzete ekela te na ndenge ya bomoto eteni mosusu ya nzete. Makambo mpe nguya ezali ntango nyonso kosila. Mbala boni oyoká bato ya siansi bazali koyebisa biso ete molóngó oyo na biso ezali kokita? Bayebisaki biso ete moi na biso, oyo ezali monzoto na galaksi ya Voie lactée, ezali pene na mbula ya katikati. Ekanisami ete, mbula miliare moko na nsima, nsukansuka moi na biso ekosalela nguya na yango nyonso. Ezali kobalusama na nse. Soki molóngó na biso ezali na biloko mpe nguya, biloko yango euté wapi? Na mibeko ya bozalisi, bamikelaki bango moko te. Bautaki wapi? Na mibeko ya bozalisi, bazali kobalusama mpe bazali kokende kosila. Nani akela ebombelo monene ya nguya na esika ya liboso? Siansi ya biloko bizalisami eyebi eyano te.

Likanisi ya siansi oyo ezali kosalema lelo oyo elobi ete pole, ntango nyonso oyo esalemaki, eutaki na biloko oyo ezali na bomoi te. Yango ezali likanisi moko ya kosepelisa, boye te? Na buku moko

oyo ebimaki kala mingi te oyo babengi "Issues and Evolution", elobi likambo wana mpenza, "Likanisi oyo ete bomoi nyonso eutaka na biloko oyo ezali na bomoi te esengeli esalama na moto ya siansi ya mikolo na biso soki andimi ete motuna oyo, 'Bomoi ezali nini?'. ezali na kati ya siansi ya biloko oyo ezalisamá." Point ezali ba oyo ba proposer que cause supernaturelle ezalaki te esengeli ba proposer que vie ewutaki na eloko oyo ezali na bomoyi te. Kasi, yango epumbwaka liboso ya siansi ya mikolo na biso. Osilá koyoka nsango ya liteya oyo elobaka ete kobotama na mbalakaka, liteya oyo bato mingi bazalaki kolinga mingi na ekeke ya 19 ete bomoi eutaka mpenza na biloko oyo ezali na bomoi te? Bato ya kala bazalaki kondima ete banyoka eutaka mpenza na nsuki ya bampunda oyo bazindisaki na mai. Ah, kasi elongo ayaki moto moko ya siansi oyo ayebani mingi na nkombo Louis Pasteur. Mbala mosusu oyoká nsango na ye, azalaki monene na miliki. Pasteur na nzela ya ba expériences ebele a vérifiaki conclusion que vie ekoki kouta na ba matières non vivantes te. Omoni ntina na yango? Omoni ete baoyo balobaka ete mokili oyo mpe molóngó oyo na lolenge moko to mosusu bazalaki kaka ntango nyonso?

Siansi esengeli komiboya mpo na kozala na likanisi oyo ezali ya kokela biloko te. Ntango tozali kotala motuna oyo, "Nyonso ewutaki wapi?" Ntango ekitisami na boponi, soit ezalaki na nguya ya bokeli oyo eleki ya bomoto, to ezalaki kaka na mobeko ya bozalisi. Vraiment choix ezali te. Esengelaki kozala na nguya moko oyo eleki ya bato.

Ezali awa na design to ezali awa par accident?

Tótalela likambo oyo ete mokili na biso etondi na bamilio ya bikelamu ya bomoi, oyo moko na yango ezali na mindondó mpe ya mayele koleka eloko nyonso oyo bato basali. Na maloba mosusu, esengeli kozala na mayele mingi oyo esanganaki na nguya wana oyo eleki mayele ya bato oyo etyaki biloko nyonso awa. Nzoto na biso ezali mpenza na bankama ya bamilio ya baselile. Oyebaki ete selile mokomoko ya moke eza na système électrique oyo eza complexe koleka système ya téléphone ya ville ya batu 30.000? Yango ezali likambo ya kokamwa te? Motuna ezali boye: "Ezali na eloko moko oyo bato basali oyo tokopesa ntina na yango longola kaka mayele ya kosala mpe kobimisa yango?" Kanisá naino ebongiseli ya telefone na engumba oyo ezali na bonene lokola engumba New York. Kanisa ba interrupteurs nionso, ba câblage nionso ya mindondo, satellite up-link. Kanisa na ntina ya nyonso oyo ekotaki na likambo yango. Kanisá ete moto moko ayebisi yo ete moto moko te nde asalaki yango. Moto moko te asalaki bilili moko te, ezalaki na ba plans moko te, mpe moto moko te asalaki scénario wana mobimba, kasi esalemaki kaka kaka. Zoba ya munene na mokili akondima yango te. Rationalité ya base elobi que soki tomoni eloko moko complexe boye, to assumer design na intelligence. Lokola ezali likambo ya kosekisa kokanisa ete apareyi nyonso oyo bato basali esalemaki kozanga ete básala yango mpe báximisa yango te, ezali mpenza likambo ya kosekisa kokanisa ete biloko yango oyo esalemi na bato te, oyo moko na yango ezali na mindondó mingi koleka, ezali likambo ya kosekisa koleka? Cerveau ya moto, nzoto ya moto, rein - système ya filtrage ya munene na mokili. Moto moko ya siansi amonisaki na

zulunalo moko oyo euti kobima ete libaku ya molécule moko ya proteini kokweya esika moko na esika na yango na ndenge ya pwasa - libaku ya yango ezalaki $1 \times 2,02 \times 10$ ematisami na nguya ya 239. Ezali na mbalakaka to ezalaki design? Mondimi andimi mikapo lokola Nzembo 19:1 ntango Davidi akomaki ete, "Likoló ezali kosakola nkembo ya Nzambe mpe likoló ezali kosakola mosala na ye ya maboko." Ezalaki mpenza na design moko mpe ezalaki magnifique.

Surnaturelle to Naturelle?

Ezalaki likambo oyo eleki mayele ya bato. Design to accident? Esengelaki kozala ete esalemaki na mayele. Kasi, ezali boni mpo na lolenge ya Mozalisi wana? Nazali komona bato mingi mpe mingi na mokili na biso bazali na bolingi ya kondima likambo oyo ete esengelaki kozala na Mozalisi, kasi mingi mpe mingi bazali mpe kokanisa ete Mozalisi azalaki mwa nguya ya cosmique, mwa glob monene ya nguya kuna libanda na molóngó, Nzambe ya moto ye moko te. Na yango tosengeli kotala molóngó na biso. Tango mosusu tomonaka ba exceptions na yango, kasi bikelamu ya bato oyo bafandi na mokili oyo bazali na sens innée ya bizaleli malamumu. Ezali likambo ya kokamwa te ete lokola ozali kolekaleka na ba civilisations oyo efandaki na mokili oyo na boumeli ya bikeke ete ezali na boyokani ya kokamwa ya oyo tobengi malamumu mpe oyo tobengi mabe. Soki ozongi na Baezipito to na mindele ya Amerika to epai ya Ba-Inca to ya Babilone, sivilizasio oyo ezalaki na boyokani te kati na mosusu, mpe na monene na yango mobeko na bango ya mibeko ekokanaki na ndenge ya kokamwa. Koboma ezalaki ntango nyonso na mibeko te, koyiba ezalaki ntango nyonso na mibeko te, mpe lokuta ezalaki ntango nyonso na mibeko te. Ezalaki na mibeko ya kosangisa nzoto na moko na moko ya sivilizasio wana. Emonani lokola ete ezalaki na kati ya mitema ya bato wana liyoki oyo ebotamaki na yango ya malamumu mpe mabe. Ndenge moko mpe na mokili mobimba. Pourquoi ezali que universellement tobengi mutu lokola Hitler to Saddam Hussein mabe? Mabe ekolimbola nini soki Mozalisi oyo azali na bizaleli malamumu nde akelaki biso te? Mabe ekozala kaka préférence na ngai na bokeseni na oyo ya yo, mpe ba préférences na biso ekozala ebele lokola ezali na bato na elongi ya mabele oyo, kasi ezali bongo te.

Topesameli liyoki ya bizaleli malamumu. Sens moral eutaka te na source oyo ezali morale te. Soki towuti na mabanga, na bosoto, mpe na biloko, tozwaki lisosoli to bizaleli malamumu wapi?

Tobandi komona ete liziba ya nionso oyo ezali, ezali liziba oyo eleki ya bomoto, liziba oyo ezali na nguya mpe mayele ya likolo, mpe liziba oyo ezali na bizaleli malamumu mpe na bizaleli malamumu, mpe na ndimbola, liziba wana ezali na nkombo Nzambe. Tala oyo Paulo alobaki na Baloma 1:20, "Mpo banda kokela mokili, bizaleli ya Nzambe oyo emonanaka te, nguya na ye ya seko mpe bomoto na ye ya bonzambe emonanaki polele, esosolami na oyo esalemi na boye ete bato bazangi ntina." Paulo azalaki na ntina. Soki okoki te kotala zingazinga mpe komona oyo esalemi mpe kososola motango monene ya bilembeteli kuna mpo na Nzambe wana oyo aleki bomoto, ya nguya nyonso, ya mayele nyonso, ya bizaleli malamumu nyonso, nini ekoki mbala mosusu kolakisa yango epai na yo?

Makambo nyonso eutaki wapi? Euti na Nzambe Mozwi-ya-Nguya-Nyonso ya likoló mpe ya mabele, oyo alingaki biso mpe akelaki biso mpe nyonso oyo tozali komona.

Ngolu ya kokamwa Liteya # 1001 Steve Flatt

Mituna

1. Nguya ya seko mpe bomoto ya bonzambe ekoki kososolama polele na oyo Nzambe asali?
Ee ___ Te ___ .
2. Ndenge nini biloko bizalisamaki?
 - a. ___ Eyebani te
 - b. ___ Kobeta monene
 - c. ___ ekelami na mpe nguya ya seko
 - d. ___ Moko te na oyo tolobeli awa na likoló
3. Na kati ya biloko mibale oyo ezali na molóngó, wapi ekelamaki?
 - a. ___ Likambo
 - b. ___ Nguya
 - c. ___ moko te
4. Bozalisi esalemaki na mbalakaka.
Solo ___ Lokuta ___ .
5. Lokola kobika ya bato oyo baleki makasi ezali na mokili ya banyama, boye bizaleli malamumu oyo euti na bomoto ezali te?
Solo ___ Lokuta ___ .

